

Förslag till förändring av bedömningsområden av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete inom utbildning

1. Bakgrund

UKÄ har utarbetat en vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringssystem för utbildning som använts för den första granskningsomgången. Denna första omgång är slut 2022.

UKÄ har aviserat att när den första granskningsomgången är slut kommer en ny vägledning att tas fram. Utgångspunkten för en ny vägledning är att ta fasta på erfarenheter gjorda under den första omgången. Bland annat har det redan lyfts att nuvarande system är arbetskrävande och att flera av bedömningsområdena är överlappande, vilket leder till problem vid såväl arbetet med lärosätenas självvärderingar som själva utvärderingen.

Expertgruppen för kvalitetsfrågor vill med innevarande skrift presentera ett förslag till förändring av bedömningsområden av lärosätenas kvalitetssäkringssystem inom utbildning. Förslaget är tänkt att utgöra en inspiration för UKÄ:s arbete med en ny vägledning.

2. Utgångspunkter

Det övergripande syftet med lärosätenas kvalitetssäkringssystem är att

1. säkerställa att utbildningarna håller hög kvalitet,
2. det bidrar till en kvalitetsutveckling av utbildningarna.

Utöver detta ska lärosätenas kvalitetssäkringssystem för utbildning

- utveckla lärosätenas ansvarstagande och arbete för kvalitetssäkring och utveckling av utbildning,
- vara möjligt att anpassa till ett lärosätes specifika mål och förutsättningar,
- understödja att metoderna för kvalitetssäkring är resurseffektiva,
- vara förenligt med *The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area European Standard Guidelines (ESG)*, särskild del 1 som berör standarder och riktlinjer för intern kvalitetssäkring.

En av erfarenheterna med UKÄ:s nuvarande system för lärosätesgranskning är problemet med överlapp mellan olika bedömningsområden och det stora antalet bedömningsgrunder. Ambitionen är därför att förändringen av bedömningsområden ska minimera dessa problem. En annan kritik som framkommit är att de olika bedömningsområdena har olika karaktär och betydelse för kvaliteten på utbildningarna. En viktig utgångspunkt är också att bedömningen av kvalitetssäkringsarbetet ska vara resurseffektiv så att bedömningsområden beaktar i högre grad den arbetsbörda och de kostnader som granskningen av kvalitetssäkringsarbetet innebär. Därför bör UKÄ:s bedömning fokusera på de centrala delarna i ett kvalitetssäkringssystem och lämna andra delar till lärosätena själva att ta ansvar för.

En viktig slutsats av ovanstående är att bedömningsområden inte bör innefatta uppföljning av specifika politikområden, om dessa inte har direkt bäring på utbildningens kvalitet. Politiska mål, såsom att främja hållbar utveckling, jämställdhet eller internationalisering, är i hög grad integrerade

och prioriterade i lärosätets verksamhet men bör icke desto mindre följas upp i annan ordning, skild från själva kvalitetssäkringsystemet.

Vid sidan av lärosätetsgranskningarna av kvalitetssäkringsarbetet genomför UKÄ en tillsyn av regelefterlevnad. Denna tillsyn har skett något tidigare än granskningen av lärosätets kvalitetssäkringsarbete. Här finns ett visst överlapp mellan dessa två granskningar. Därför är en ytterligare utgångspunkt att det som granskas vid tillsynen exempelvis rättssäkerhet, lagstadgat studentinflytande mm inte är en del av bedömningen av lärosätets kvalitetssäkringsarbete.

3. Nuvarande och förändrade bedömningsområden

UKÄ:s nuvarande sex bedömningsområden är

1. *Styrning och organisation*
2. *Förutsättningar*
3. *Utformning, genomförande och resultat*
4. *Jämställdhet*
5. *Student- och doktorandperspektiv*
6. *Arbetsliv och samverkan*

Bedömningsområde 1 innefattar en detaljerad beskrivning av själva kvalitetssystemet. Den består av två distinkta delar. Den första är en beskrivning av policyer, styrning och organisation som utgör den teoretiska ramen för kvalitetssäkringsarbetet. Den andra delen är en beskrivning av de processer dvs. det praktiska arbete som görs inom ramen för kvalitetssystemet. Båda dessa delar återfinns i varierande grad i de fem andra bedömningsområdena, vilket leder till överlapp. En annan observation är att de teman som utgörs av bedömningsområdena 2, 4, 5 och 6 även kommer in i varierande grad i bedömningsområde 3.

Ovanstående resonemang och ambitionen att minimera överlapp mellan olika bedömningsområden leder naturligt till en övergripande indelning i två delar

1. *Styrning och organisation*
2. *Utformning, genomförande och resultat*

Den första delen täcker den teoretiska ramen för kvalitetssäkringsarbetet och den andra det systematiska arbete, som görs inom ramen för som kvalitetssystemet. Inom båda dessa bedömningsområden finns sedan olika teman som ska täckas in. Denna indelning kommer i det följande att utgöra grunden för förslaget till förändring av bedömningsgrunderna.

4. Förslag på förändrade bedömningsområden

1. Styrning och organisation

Inom detta område bedöms den teoretiska ramen för arbetet med att säkra och utveckla kvaliteten i utbildningar. Det innefattar en beskrivning av lärosätets kvalitetssystem inkluderande policyer, styrdokument, organisation och ansvarsfördelning. Bedömningen innefattar också följande teman.

- personal och kompetens,
- lärandemiljö och studentstöd,
- studentcentrerat lärande inkluderande student- och doktorandperspektiv
- arbetsliv och samverkan.

2. Utformning, genomförande och resultat

Inom detta område bedöms beskrivningen av och genomförande av det systematiska arbetet med att säkra och utveckla kvaliteten i utbildningarna i form av olika processer. Det innefattar kontinuerlig uppföljning och återkommande genomlysningar av utbildningar med inslag av extern kollegial granskning samt hur dessa granskningar används och följs upp i kvalitetssäkringsarbetet. Bedömningsområdet innefattar också kopplingen till den teoretiska ramen som bedöms inom område 1. Bedömningen innefattar också följande teman.

- personal och kompetens,
- lärandemiljö och studentstöd,
- studentcentrerat lärande inkluderande student- och doktorandperspektiv,
- arbetsliv och samverkan.

5. Några exempel

a) *Personal och kompetens*: Detta tema behandlar den personal och deras kompetens som är en förutsättning för utbildningarna. Inom område 1 bedöms policyer och riktlinjer för personalen och deras kompetens för att säkerställa utbildningars höga kvalitet och en god utveckling av detsamma. Även organisation och ansvarsfördelning samt val av indikatorer kopplat till temat bedöms inom område 1. Inom område 2 bedöms de processer som lärosätet har för att säkerställa att personal och kompetens är adekvata för ändamålet samt processer för utvecklingen av personalens kompetens. Exempel på processer är insamlande av data som belyser temat, hur dessa används samt återkommande genomlysningar av den undervisande personalens kompetens med inslag av kollegial granskning.

b) *Lärandemiljö och studentstöd*: Detta tema behandlar kvalitetssäkringen av lärandemiljön och studentstödet. Inom område 1 bedöms organisationen och ansvaret för lärandemiljö exempelvis infrastruktur som lokaler, IT mm respektive studentstödet såsom studenthälsa, studiestöd. Inom område 2 bedöms processer kopplat till temat såsom insamlandet av information om lärandemiljöer och studentstöd internt och från studenter samt hur denna information tas om hand.

c) *Arbetsliv och samverkan*: Detta tema behandlar utbildningars koppling och relevans till arbetslivet samt den samverkan som sker mellan utbildningar och samhället i övrigt. Inom område 1 bedöms policyer och riktlinjer för denna koppling och samverkan. Det kan innefatta hur detta stödjer den strategiska utvecklingen av lärosätet eller utbildningen. Även organisationen och ansvarsfördelningen för arbetet kopplat till detta tema faller inom detta område. Inom område 2 bedöms processerna för att säkerställa och utveckla en god koppling till arbetslivet och samverkan. Ett exempel på process kan vara årliga uppföljningar av arbetslivsrelaterade aktiviteter i utbildningar.

6. ESG

I detta avsnitt diskuteras kort hur de föreslagna bedömningsområdena förhåller sig till de olika delarna av ESG del 1, *Standarder och riktlinjer för intern kvalitetssäkring*.

ESG 1.1 (Policy för kvalitetssäkring) är täckt genom en bedömningen av område 1. Detta område och område 2 täcker i valda delar även ESG 1.2 (Utformning och inrättande av utbildning). ESG 1.3 (Studentcentrerat lärande, undervisning och bedömning) täcks in framförallt av område 2 men till viss del av område 1. ESG 1.4 (Antagning av studenter, progression, erkännande och utfärdande av examensbevis) täcks in av UKÄ:s tillsyn av regelefterlevnad. ESG 1.5 (Undervisande personal) och ESG 1.6 (Läranderesurser och studentstöd) täcks in av valda delar av områdena 1 och 2. ESG 1.7

(Informationshantering) och ESG 1.8 (Information till allmänheten) täcks in av valda delar av framförallt område 2. ESG 1.9 (Kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning av utbildningarna) täcks in framförallt av område 2 men även till del av område 1. ESG 1.10 (Regelbunden extern kvalitetssäkring) täcks in av område 2.

FÖRSLAG